

(Budapest, 1946. január 24.)

Kedves Gróf Úr,

számolok azzal, hogy Bölöni tegnapelőtti távirata esetleg nem jutott el kezeihez,¹ ezért megismétlem annak tartalmát és rövid magyarázatot fűzök hozzá. Tildy kb. két hónap előtt fejébe vette, hogy köztársasági elnök lesz. De az is meglehet, hogy Rákosiéké volt az iniciatíva. Tildy azóta hűvös és merev pártjának olyan tagjaival szemben, kikről tudja vagy sejtí, hogy Gróf Úr hívei; Nagy Vince és Auer Pál csoportja kegyvesztett lett.

A szoc. dem. hetek előtt Gróf Úr elnöksége mellett kötötte le magát, központi utasításra a pártgyűlések szónokai Gróf Úr megválasztásának szükségességéről beszéltek a hallgatóságoknak. Pár nap előtt Szakasitsék a testvérpárt kívánásának engedve Tildy mellé álltak.

Rákosiék kezdettől fogva azért tették ugyanezt, mert Tildy eddig is az ő zenéjükre táncolt, és ezt remélték tőle a jövőben is.

Most aztán kiderült, hogy mind a három párt számításába hiba csúszott bele.

Tildyékebe azért, mert bebizonyult, ami eddig számszerűleg nem jutott kifejezésre: a kisgazdapárt túlnyomó nagy többsége Nagy Ferencre szavazna mindenképpen, ha nem lenne itt possibilisebb elnökjelölt.

A szocialista képviselők értekezlete e tárgyban tegnap zajlott le, és Szakasits előterjesztésével szemben a képviselők határozottan Gróf Úr mellett nyilatkoztak. Nem volt meggyőző az az érvelése - amivel egyébként mind a három pártban agítálnak -, hogy Gróf Urat azért nem lehet megválasztani, sőt jelölni sem, mert nincsen idehaza, és ha eddig nem érkezett meg, nyilván nem is óhajt hazajönni.

Így történt aztán, hogy Rákosi is rájött elképzelésének téves voltára, és Bölöni útján táviratoztatott Gróf Úrnak, hogy jöjjön azonnal haza, a két Munkáspárt Ön mellé áll. Csak dicsérhetem őt azért, hogy az utolsó órában ugyan, de belátta, országos szempontból, de meg az igazi demokrácia szempontjából is nagyobb garancia az Ön személye, mint bárki másé. De az oroszokkal való őszinte barátságot is, melyet mindnyájan szívből és meggyőződésből óhajtunk, garanciálisabban látja biztosítottnak Gróf Úr személyén keresztül.

Kedves Gróf Úr, az internálótáborban töltött két évem óta itt élek, ismerem a helyzetet, állandóan informálva vagyok mindenről, érintkezésben vagyok természetesen Böhm Vilmossal, Bölönivel, Nagy Vincéékkel, Auerrel, Juhász Naggyal² és szocialista elvtársaimmal. Mindnyájan úgy látjuk, hogy akármelyik keskeny vágányú hazai nagyságot választanak meg, katasztrófa volna az országra. Kérve kérjük, tegyen félre szubjektív szempontokat - arra gondolok, hogy a percmberkéi ágálása és ez a hazai látókör nélküli, kicsinyes politizálás esetleg diszguztálja Önt - és jöjjön azonnal haza. Amint megjön, nyomban van sajtója, mert ez eddig nem volt, és a közvélemény mint egy ember áll Ön mögé.

Böhmtől hallom, hogy a Grófnő állapota javult. Ha miatta esetleg nem tudna Gróf Úr véglegesen jönni, tessék kéthetes tartózkodásra hazatérni és aztán visszautazni, hiszen ennek semmi akadálya. Feltételezem, hogy kap ott repülőgépet, nemcsak az ide-, de a visszautazásra is. A fontos az, hogy napokon belül tessék jönni. Ismétlem, az ország létéről vagy nemlétéről van szó, mert ezt az itteni ronda helyzetet egyedül Gróf Úr tudja gyökeresen megváltoztatni.

Várjuk szívszorongva!

Régi híve

Molnár Kálmán

Érkezéséről értesítsen Gróf Úr az itteni angol misszió útján előzetesen. Híveinek továbbítom a hírt. (Címem: Erzsébet körút 13.)

PIL 704. f. 82. ó. e. (eredeti)

¹ L. e kötet 189. sz. levelét.

² Juhász Nagy Sándor debreceni ügyvéd, függetlenségi politikus, 1917–1918-ban Károlyi-párti képviselő. Az őszirózsás forradalom után közoktatásügyi államtitkár, a Berinkey-kormány igazságügy-minisztere (1919. január–március). 1920–1923-ban bécsi emigrációban élt, majd Debrecenben a tiszántúli református egyházkerület főjegyzője lett, megőrizve liberális-ellenzéki álláspontját. A második világháború végén megírta az őszirózsás forradalom történetét. 1944-ben az Ideiglenes Nemzetgyűlés alelnöke. 1945 novemberében az új Nemzetgyűlés tagjává választották. Károlyi hazatérése másnapján halt meg.

189. BÖHM VILMOS ÉS BÖLÖNI GYÖRGY TÁVIRATA KÁROLYI MIHÁLYHOZ

(Budapest, 1946. január 25.)

Please come as soon as possible. Presence urgent.

PIL 704. f. 82. ó. e. (eredeti)

*

Kérünk, gyere, amint lehet. Jelenléted sürgős.¹

¹ Egyidejűleg vagy egy vagy két nappal előbb Bölöni (január 22-én) a következő táviratot küldte: „Fölszólítalak, hogy azonnal térj vissza Budapestre. A köztársaság kikiáltása küszöbön áll, jelenléted feltétlenül szükséges ahhoz, hogy biztosítható legyen megválasztásod. A táviratok megérkeztek. Szeretettel.” (*Történeti Hivatal K 747* [egykorú fordítás franciából]) Böhm pedig a következő táviratot küldte: „Elnökválasztás valószínűleg jövő héten. Tildy deználná. Mi jól vagyunk, az én jelölésem rendben van. Addig más az ügyvivő. Három levelet írtam, informáld [Ignotus] Pált.” (*PIL 283. f. 12/46. ó. e.* [dátum nélküli fogalmazvány]) – Markovits Kálmán, a londoni kommunista csoport egyik vezetője 1946. január 7-én a következő táviratot küldte Károlyinak: „Confirmint telegram sent from Budapest by Bölöni, Böhm, Vince Nagy, all urging your immediate return in spite recent developments favourable issue [olvashatatlan szó] upon arrival. Rákosi agreed.” (*PIL 704. f. 82. ó. e.* [eredeti]). „Igazolva Bölöni, Böhm, Nagy Vince által Budapestről küldött táviratot: mind sürgetik az Ön haladéktalan hazatérését, az újabb fejlemények ellenére is. A kedvező eredmény megérkezésétől függ. Rákosi hozzájárult.”

190. KÁROLYI MIHÁLY TÁVIRATA BÖHM VILMOSHOZ

(London, 1946. január 29.)

Köszönöm táviratod, utazom feleségemmel azonnal, de kérek szociáldemokrata párt vezetőségétől hivatalos távirati meghívást. Választ kérek Práger címére.¹

Történeti Hivatal K 747 (egykorú másolat)

¹ A távirat fogalmazványa megtalálható: *PIL 704. f. 130. ó. e.* Práger ugyanakkor a következőket táviratozta Böhmnek: „Kérlek értesíts elnökválasztás napjáról. Van-e pártközi megállapodás az elnök személyére vonatkozólag?”

191. KÁROLYI MIHÁLY TÁVIRATA BÖLÖNI GYÖRGYHÖZ

(London, 1946. január 29.)

Köszönöm ráviratod, utazom feleségemmel, de kérek barátaidtól¹ hivatalos távirati meghívást. Választ kérek Práger 41 Clarcourt Judd street London W1.